

Asia: VN/18419/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ei lausuttavaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne HE-luonnoksesta alla olevaan kenttään. Pyydämme kiinnittämään erityisesti huomioita vaikutusten arviointia koskevaan lukuun 4.2.

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja toteaa seuraavaa:

Kaupan liitto katsoo, että sääntelyn yksinkertaistamisen ja viranomaisten valvontamenette-lyjen yhdenmukaistamisen näkökulmasta on perusteltua lisätä esityksessä mainitut kahdeksan tuotevaatimuksia sisältävää lakia markkinavalvontalain soveltamisalaan sekä toteuttaa muut esitetyt muutokset, jotka ovat tarpeen markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi. Lain soveltamisalaan tulisi lisätä myös työsuojelun laitteet. Koska kaupan alan yritykset myyvät esimerkiksi henkilösuojaimia sekä kuluttajille että ammattikäyttöön, nykytilanteessa kaksi eri valvontaviranomaista voi kohdentaa kyseisiin yrityksiin valvontatoimia, eivätkä kannanotot aina ole yhdenmukaisia.

Hyvänä voidaan pitää sitä lähtökohtaa, että asetuksen soveltamisen tueksi laadittujen lainsäädäntömuutosten lisäksi esityksessä on pidättäydytty esittämästä sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka olisivat omiaan lisäämään viranomaisprosessien jäykkyyttä tai kasvattamaan yritysten hallinnollista taakkaa tarpeettomasti. Toisaalta nykysääntelyä ei myöskään ole karsittu siltä osin, kun asetus sallii tietyt vähimmäisvaatimukset ylittävät kansalliset joustot. Tätä voidaan sääntelyn jatkuvuuden näkökulmasta pitää perusteltuna, mutta nähdäksemme sääntelyn keventämisen mahdollisuutta sekä sen taloudellisia ja muita vaikutuksia olisi tullut arvioida tarkemmin.

Kaupan liitto on yhtä mieltä taloudellisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä esitetyn toteamuksen kanssa, jonka mukaan Suomessa markkinavalvonta on jo nykyään hyvällä tasolla, ja uusi markkinavalvonta-asetus vaikuttaa ennen kaikkea kolmansista maista ja verkkokaupan välityksellä markkinoitujen tuotteiden markkinavalvontaan tähdäten nykyistä tasapuolisempiin kilpailuolosuhteisiin etenkin verkkoympäristössä. Toivomme, että markkinavalvonnan resursointiin kiinnitetään huomiota, jotta kolmansista maista markkinoitujen tuotteiden valvontaan keskitytään myös käytännössä.

Kuten esityksen yhteiskunnallisten vaikutusten osalta on todettu, tilanteissa, joissa tuote tilataan internetin välityksellä kolmannesta maasta Suomessa sijaitsevalle loppukäyttäjälle, myyjän tulee voida osoittaa sen vaatimustenmukaisuus markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan mukaisesti, mikä paitsi parantaa kuluttajansuojaa, myös suomalaisten yritysten kilpailuedellytyksiä. Pidämme hyvänä kehityskulkuna myös sitä, että markkinavalvonta-asetuksessa on asetettu EU-alueelle saattamisen edellytykseksi tiettyjen tuoteryhmien osalta se, että niille on nimetty EU-alueelle sijoittautunut talouden toimija, joka vastaa tietyistä tuotteen vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen ja osoittamiseen liittyvistä tehtävistä.

Emme arvioi lainsäädännön merkittävästi kasvattavan kaupan alan toimijoiden hallinnollisia tai muita kustannuksia Suomessa tilanteissa, joissa tarjotut tuotteet ovat vaatimustenmukaisia ja toimijat muutoin noudattavat sovellettavia säännöksiä. Samalla pidämme kuitenkin tärkeänä, että markkinavalvontaviranomaisten toimivallan käytössä ja seuraamusten määräämisessä seurataan tiukasti suhteellisuusperiaatetta ja huolehditaan taloudellisten toimijoiden oikeuksista ja oikeusturvasta tilanteissa, joissa viranomainen epäilee tai toteaa yrityksen toimineen säännösten vastaisesti.

Kaupan liitto haluaa vielä kiinnittää huomiota siihen, että yrityksille jätetään hyvin vähän aikaa varautua uusien säännösten voimaantuloon, siitäkin huolimatta, että lakiesityksen keskiössä ovat viranomaisten toimivaltuudet ja seuraamukset jo nyt lakiin sisältyvien tuotteille asetettujen vaatimusten rikkomisesta. Lakiesityksen arvioitu esittelyviikko on 26, mutta muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan jo 16.7.2021, jolloin myös markkinavalvonta-asetus tulee sovellettavaksi. Vaikka monilla yrityksillä on ennakkokäsitys lain pääasiallisesta sisällöstä, eivät ne voi ottaa huomioon omaan toimintaansa mahdollisesti vaikuttavia muutoksia ja sopeuttaa toimintaansa vastaavasti ennen kuin lait on hyväksytyt eduskunnassa ja niiden yksityiskohdat ovat varmuudella selvillä, minkä vuoksi pidämme aikataulua valitettavan kireänä.

Oikeus hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen (uusi 10 a §)

Voitte kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne alla olevaan kenttään

Kaupan liitto katsoo lakiesitystä vastaavasti, että oikeuteen hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen liittyvä valvontaviranomaisen toimivaltuuksien rajoittaminen tavallisten siviilioikeudellisten oikeustoimien suorittamiseen ja välttämättömyyden edellyttäminen valehenkilöllisyyden käytöltä ovat tärkeitä hallinnon lainalaisuuden näkökulmasta. Emme kuitenkaan pidä selvänä, että

valehenkilöllisyyttä voitaisiin tarvita myös tilanteessa, jossa talouden toimija ei suostu toimittamaan tuotetta viranomaisen sitä pyytäessä. Myös näissä tilanteissa valehenkilöllisyyden käytön täytyy olla alisteista muille mahdollisesti käytössä oleville keinoille (välttämättömyys-kriteerin täyttämiseksi).

Verkkorajapintaan pääsyn rajoittaminen (uusi 22 a §)

Voitte kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne alla olevaan kenttään

Esitysluonnoksen mukaan markkinavalvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus velvoittaa palveluntarjoaja poistamaan tekniseen laitteeseen viittaavaa sisältöä verkkorajapinnalta tai antamaan loppukäyttäjälle selkeä varoitus verkkorajapintaan pääsyn yhteydessä. Markkinavalvontaviranomainen voisi myös määrätä palveluntarjoajan estämään tai rajoittamaan pääsyä verkkorajapintaan taikka poistamaan verkkorajapinnan tai määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjän tai verkkotunnusvälittäjän poistamaan verkkotunnuksen käytöstä tai merkitsemään verkkotunnuksen markkinavalvontaviranomaisen nimiin. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, verkkorajapintaan kohdistuvien määräysten toimeenpano voi aiheuttaa kuluja ja johtaa välillisiin ansionmenetyksiin mainehaitan vuoksi tai siksi, että pääsy verkkorajapintaan tai sen osaan on rajattu, ja määräykset voivat kohdistua myös palveluntarjoajaan, joka ei ole vastuussa tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta.

Ensimmäisen vaiheen ja tapauskohtaisesti myös toisen vaiheen toimivaltuudet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Malli puuttuu kuitenkin erittäin syvälle käyvällä tavalla taloudellisen toimijan mahdollisuuksiin harjoittaa elinkeino- tai yritystoimintaa, minkä vuoksi etenkin toisen vaiheen toimivaltuuksien käyttämiselle olisi aina oltava konkreettinen ja selkeä peruste, joka ei jätä epäilyksen varaa markkinavalvontaviranomaisen päätösten tarpeellisuudesta. Mikäli verkkorajapintaan pääsyn estäminen tai rajoittaminen on välttämätöntä, täytyy toimenpiteen olla niin tarkkarajainen ja kapea, että pääsy muuhun, asianmukaiseen sisältöön ei estetä tai rajoiteta. On myös syytä pitää kiinni lähtökohdasta, jonka mukaan viranomaisen on kuultava talouden toimijaa ennen päätösten antamista, varsinkin kun viranomaiselle esitetään mahdollisuutta tehdä päätös itsenäisesti ilman asian saattamista tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Muut huomiot

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Esitetyn 17 § 2 momentissa esitetään mahdollisuutta määrätä talouden toimija ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin tuotetta koskevien menettelyjen saattamiseksi vaatimustenmukaiseksi. Kaupan liitto pitää tärkeänä, että markkinavalvontaa ohjaa perusteluissa kuvatulla tavalla jatkossakin riskiperusteinen ja suhteellisuusperiaatteen mukainen lähestymistapa, joka keskittyy ensisijassa tuotteiden valvontaan, toivoaksemme enenevässä määrin verkkokauppaympäristössä, eikä markkinavalvonnan painopistettä siirretä uuden toimivaltuuden myötä talouden toimijoiden menettelyjen valvontaan. On myös jossain määrin epäselvää, miten tehokkaasti kansalliset markkinavalvontaviranomaiset voivat valvoa ulkomaisten taloudellisten toimijoiden menettelyvirheitä edes tapauskohtaisesti.

Kaupan liitto pitää perusteltuna ratkaisua, jonka mukaan voimassa olevan markkinavalvontalain sääntelyssä pitäydytään siltä osin, kun kyse on talouden toimijan velvoittamisesta korvaamaan ainoastaan tuotteen hankinnasta, testauksesta ja tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset tilanteissa, joissa tuote osoittautuu merkittäväällä tavalla vaatimustenvastaiseksi.

Huomioita huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin (1712/2015) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 lukuun esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita laivavarustelakiin (1503/2011) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annettuun lakiin (1005/2008) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettuun lakiin (387/2013) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita kemikaalilakiin (599/2013) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita kosmeettisista valmisteista annettuun lakiin (492/2013) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita tupakkalakiin (549/2016) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Huomioita eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annettuun lakiin (1197/2009) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

-

Kallio Ilari
Kaupan liitto ry